

19.1.17

עתירה מסי 1318-15

עתירה מסי 1346-16

עניין: מנשה איפרגן
עו"ד בועז מורג

נגד

משיבים: תנועת הליכוד
יו"ר התנועה ומי"מ יו"ר המרכז רוה"מ ב. נתניהו

השר ת. כץ יו"ר מרכז הליכוד
השופט בדימוס מנחם נאמן, יו"ר ועדת בחירות
תנועת הליכוד

פסק דין

עו"ד מ' קליינר, נשיא ועו"ד מ' מזר חברות בית הדין:

בפנינו שתי עתירות שעניינן קביעת מועד לוועידה החמישית של הליכוד. האחת היא עתירתו של משה איפרגן (העותר הראשון) 1318/15 שבקשה לקיים וועידה בדצמבר 2017.

בתאריך 11.2.16 התקיים דיון בפנינו בו טוכם על דעת הצדדים כי יו"ר המרכז השר חיים כץ יקדם הצעה למרכז לקבוע בחירות לוועידה במהלך שנת 2019. (באותה העת נראתה אפשרות קיום הבחירות לכנסת הקבועות לשנה זו במועדון – כאפשרות תאורטית שהסתברותה קלושה).

בשנת 2016 הוגשה עתירתו הנוספת, באותו עניין של עוה"ד מורג (העותר השני) שבקש מוועדת הבחירות לקיים בחירות לוועידה ב- 30 ליולי 2016.

ב-15.11.16 התקיים דיון נוסף בעתירות. בדיון חזר והתחייב יו"ר המרכז להודיע על מועד כינוס של המרכז לצורך קביעת מועד לוועידה תוך חודש ימים, בכפוף להסכמת יו"ר התנועה הנדרשת על פי סעיף 82 לחוקה.

בחלוף חודש ביקש יו"ר המרכז ארכה נוספת, ובסופה הודיע על כינוס המרכז לקביעת מועד לוועידה ביום 28.2.17 (רצ"ב מכתב יו"ר המרכז)

סעיף 53 א לחוקת התנועה קובע כי הבחירות לוועידה יתקיימו 4 שנים מעת נעילתה, ובלבד שבחירות לוועידה לא יתקיימו בשנה לפני בחירות לכנסת או לרשויות המקומיות. הוועידה הרביעית נעלה במאי 2014. זוהי עובדה שאין עליה עוררין, גם לא העותרים.

עם זאת העותרים מבקשים שבית הדין, בין היתר, בתוקף אמירותיו שלו בזמן אמת, שבטא מורת רוח קשה על כי והוועידה התמשכה הרבה מעבר למועדים שקצבה לה החוקה, יקבע את מועד נעילתה של הוועידה לפי הרצוי או הראוי, במקום המועד בו החליטה על פיזור במועד.

על רקע הדיונים שהתקיימו בפנינו וההבנה לפחות מצידו של העותר הראשון שהתבטאויות ספרותיות קשות, אפילו נאמרות הן בפסקי דין אינן מבטלות סעיפי חוקה חד משמעיים, כשם שוועידה פגומה המונשמת באופן מלאכותי -עדיין וועידה היא. - התגבשה פשרה שבין היתר נועדה לוודא שההצעה שתובא למרכז תציע מועד ב-2019 או 2020. ושלא יעשה שימוש בסעיף 53 ב לחוקה המאפשר קביעת מועד מאוחר יותר.

קיומה של העתירה הנוספת (1346/16), הפך אפשרות של פסי"ד בהסכמה הכולל מועד, ללא ריאלית.

לאחר שמסרנו לעותרים את דבר כינוס המרכז, העותר בעתירה 1318/15 ביקשנו במכתב לקבוע כי המועד שיוצע יהיה שנת 2019, אם יוקדמו הבחירות לכנסת ושנת 2020 אם יתקיימו במועד. זו אכן הייתה ההבנה שהתגבשה עם יו"ר המרכז. בהעדר פסי"ד בהסכמה בכוחנו וק להמליץ שזו תהיה ההצעה שתוגש למרכז. אנו משוכנעים, עם זאת, שזו אכן תהא ההצעה לקידומה יפעל יו"ר המרכז..

העותר השני ביקש דיון נוסף. לאחר שהובהר לו שאין דיון נוסף על החלטות ביניים, ביקש להוציא פסק דין כאשר הוא קובע בעתירתו למתן פסק דין, ללא נימוק, ובניגוד ללשון המפורשת של סעיף 82 לחוקה, שאין צורך בהסכמת ראש התנועה לכנס את המרכז. הוא טוען גם כי המרכז "סטה סטייה גסה מגדרי סמכותו על פי החוקה בלי לספק הסבר, או הוכחה לכך.

לסיכום, לא מצאנו כל נימוק ממשי בעתירתו של העותר השני ואנו דוחים אותה. את ההחלטה בעתירה 1318/15 אנו מקפויאים לבקשת המשיב עד לאחר ישיבת המרכז בהנחה שבעת ההיא העותר הראשון ימשוך אותה לאחר שבא על סיפוקו.

עם זאת לאחר ישיבת המרכז, על פי תוצאותיה, פתוחות דלתות בית הדין בפני כל חבר תנועה המוצא לנכון לעתור לבית הדין ובכלל החברים הללו גם העותר השני.

עו"ד יצחק גוס, וחבר בית הדין:

מקובלת עלי עמדת חבריי, כי יש להקפיד את הדין בעתירתו של מר איפרגן, ובכפוף לכך שאנו רושמים בפנינו את הצהרת יו"ר המרכז, כי הצעת ההחלטה שתובא לדיון במרכז ולאישורו בישיבה שנקבעה ל-28/2/17 תכלול החלטה על עריכת הבחירות לוועידה החמישית בשנת 2019 ככל שלא תהיה זו שנת בחירות ובשנת 2020, ככל שתהיה 2019 שנת בחירות. כן מקובל עלי, כי יש לדחות את עתירתו של עו"ד מורג. אבקש להביא מעט מוטעמי.

אכן, בניגוד לסעיף 52 לחוקה, וועידת הליכוד שנבחרה ב-31/1/12 לא סיימה למלא את תפקידיה תוך 90 יום מיוזם פתיחתה. שנתיים וארבעה חודשים עברו בין הבחירות לוועידה לבין נעילתה. מצב זה וודאי אינו תקין. אולם, השאלה העומדת בפנינו אינה האם הימשכות הוועידה הרבה מעבר למועדים הקבועים בסעיף 52 לחוקה הוא תקין, אלא מה הנפקות בדיננד של הפרת הסעיף ביחס למועד הוועידה הבאה.

ראשית, אע"פ, כי על פניו מדובר בשאלה תיאורטית ובעתירה מוקדמת לעת עתה. הרי השאלה המוצבת בפנינו נשאלת בהקשר של המועד הראוי לעריכת בחירות לוועידה הבאה. מי שקובע את המועד לעריכת הבחירות הוא המרכז. המרכז, הפועל לפי סעיף 54 לחוקה צריך לברר לעצמו תחילה מהו תאריך נעילת הוועידה לצורך סעיף 53(א) לחוקה. בנסיבות שנוצרו, הקביעה מתי נעלה הוועידה ומאיזה מועד נמנים ארבע השנים שבין נעילת הוועידה לבחירות לוועידה שאחריה היא שעלה מעורבת של עובדה ומשפט, מכיוון שיש לקבוע תחילה מה נפקותה של הימשכות הוועידה מעבר לתקופה הקבועה בסעיף 52. העותר הלכה למעשה מבקש כי בית הדין ישיב על השאלה הזאת בעבור המרכז עוד בטרם המרכז נתכנס, דן בסוגיה וקיבל החלטות. ככלל, בית הדין אינו דן בשאלות תיאורטיות ואינו נותן חוות דעת מוקדמות (pre-ruling) למוסדות התנועה. תפקיד הייעוץ למוסדות מוטל על היועץ המשפטי של התנועה ואין בית הדין מחווה דעתו בסוגיות

המונחות בפני מוסדות התנועה. המרכז צפוי להתכנס ולדון בשאלת מועד הבחירות לוועידה. העתירה הלכה למעשה מבקשת כי אנו נקבע בשביל המרכז מראש מה צריכה להיות החלטתו ונכפה את ההחלטה על המוסד הנבחר העליון של התנועה. עם כל הכבוד, הדבר חורג מתפקידו השיפוטי.

שנית, הסוגיה של תוצאות הפגם של נקיטת פעולה שלא במועד הקבוע בדין אינה ייחודית לתנועת הליכוד והיא עמנו משחר ימיו של המשפט המנהלי הישראלי. לאורך זמן פיתח בית המשפט העליון הבחנה בין הוראת דין מחייבת לבין הוראת דין מנחה (ר' בג"צ 188/63 בצול נ' שר הפנים, פ"ד יט(1) 337, 354). ברבות הימים, אימץ המשפט המנהלי הישראלי את תורת הבטלות היחסית, לפיה יש להפריד בין הפגם לבין הסעד שיינתן בגינו. תורת הבטלות היחסית מייצרת את ההבחנה בין הוראות דין "מנחות" לבין כאלה ה-"מחייבות" ומשתיתה אותן הדין על יסודות תיאורטיים ברורים. (ר' יצחק זמיר, "הביקורת השיפוטית מפרקטיקה לתיאוריה" משפט ועסקים טו, תשע"ב, 225, 259-258).

מהות הסעד שיינתן בגין הפרה של דין תלויה גם בשאלה של ההקשר והמועד בו מתעוררת השאלה. לו היה מתבקש צו נגד המשך התכנסותה של הוועידה בזמן אמת, יתכן כי הסעד שהיה מתקבל היה שונה מן הסעד שניתן להושיט למי שמבקש בדיעבד לקבוע כי הוועידה לא המשיכה להתקיים לאחר מועד שבו אמורה הייתה להתפרז לפי החוקה.

אכן, הוועידה המשיכה את עבודתה וכינוסיה מעבר למועד הקבוע בחוקה ולא מילאה את התפקידים המוטלים עליה בפרק הזמן שהוקצה לה על-ידי החוקה. בית הדין הביע מורת רוח קיצונית על כך בהערות אגב בפסק דין שהיא בבחינת למעלה מן הצורך. הערות אגב זו אינה קונסטיטטיבית, היא לא שינתה מציאות ולא יצרה מציאות חדשה. היה בה משום הבעת מורת רוח על המציאות הקיימת, אך לא הצהרה על הפסקת קיומה של הוועידה. העובדה כי הוועידה המשיכה לפעול ב-"הנשמה מלאכותית" של בית הדין ובניגוד לחוקה אינה הופכת בהכרח את הפעילות לבטלה כעפרא דארעא באופן המאפשר להתעלם מהמשך פעילותה לאחר ה-31/7/12 ומיום נעילתה בפועל. עובדה היא, כי פעולותיה המהותיות של הוועידה, כגון בחירות מוסדות התנועה ודין בתיקוני חוקה, נעשו לאחר המועד החוקי לנעילתה. אם נאמץ את הטענה, כי אין תוקף לכל שעשתה הוועידה לאחר המועד שהקציבה לה החוקה לפעולתה, הרי גם בית דין זה נבחר בחוסר סמכות.

עותר מבקש כי תוצאות הפרת החוקה תהיינה מוחלטות – כלומר, שנתעלם מן הנמציאות שנוצרה בעקבות הימשכותה של הוועידה. קבלת העתירה עלולה להביאנו לתוצאה אבסורדית ולגרור את התנועה לתוהו ובוהו חוקתי. הדוקטרינה של הבטלות היחסית נועדה למנוע את התוצאה הזאת.

בסופו של דבר, כאשר מועד כינוס המרכז לצורך דיון וקבלת החלטה לפי סעיף 54 לחוקה צפוי להיערך בעוד זמן קצר, איני רואה טעם לקבוע מסמרות ביחס לתוצאות הפגם שבהימשכות הוועידה מעבר למועד הקבוע בסעיף 52 לחוקה ואיני רואה מקום למתן חוות דעת מקדימה שתנחה כביכול את המרכז. יתכנס המרכז ויקבל החלטה. מי שיסבור כי ההחלטה נוגדת את הדין התנועתי – דרכו לבית הדין פתוחה. בכפוף לכך, ראיתי לדחות את העתירה.

(-)

(-)

(-)

חבר ביה"ד עו"ד י. בם

חברת ביה"ד עו"ד מ. מזר

נשיא ביה"ד עו"ד מ. קליינר